

Cîteva considerații

O stagiune a cărei producție obișnuită de premiere alternează cu festivaluri și colocvii, cu tematică distinctă, nu e ușor de aflat, în altă parte a lumii. Experiența românească, în acest sens, va interesa, sînt sigur, pe mulți teoreticieni și practicieni ai scenei. Festivalul național „Cîntarea României“ exprimă modul consecvent în care oamenii de teatru înțeleg să răspundă sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, cu doi ani în urmă, la Congresul educației politice și al culturii socialiste. Majoritatea acestor festivaluri și colocvii sînt rodul inițiativei Asociației oamenilor de teatru (A.T.M.), a secției sale de critică. Îndrăznesc să afirm că și acest an teatral a demonstrat că nu avem o critică de cabinet, prezență întîmplătoare și capricioasă la actul artistic, ci un conclav de breaslă omogen, activ, participat la mișcarea de idei, preocupat să înregistreze, la zi, temperatura teatrului și s-o comenteze cu obiectivitate.

După cum era și firesc, s-au impus atenției repertoriul, textul-mesajul și valoarea estetică a acestora. Piesa românească de actualitate și poezia noastră de azi au căpătat pondere pe afișe. Trebuie să relevăm și prezentarea în premieră absolută, după două secole, a unui text din anul 1780, printre primele în limba română, intitulat *Uciderea lui Grigore Vodă în Moldova, expusă tragic...* (*Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa*). Chiar în zilele Colocviului de dramaturgie de la Cluj-Napoca, revista „Tribuna“, prin George Franga, ne semnala prima piesă păstrată în manuscris, cu titlul *A scolaristicilor de la Blaj*, datată 1761. Încercăm, însă, un regret că teatrul lui Eminescu este adus pe scenă abia după un secol, iar aceste texte ale începuturilor literaturii noastre dramatice, de acum două veacuri, au rămas necunoscute pînă în zilele noastre. Problema „piesei uitate“ — formulă consacrată de un confrate — rămîne deschisă pentru un festival ce urmează să debuteze în stagiunea viitoare.

Referitor la valorificarea dramaturgiei interbelice, să nu trecem cu vederea că pe afișul a două Teatre Naționale (Iași și Timișoara) a revenit *Jocul ielelor* de Camil Petrescu, în spectacole semnate de regizorii Tudor Florian și Ion Ieremia.

Așa cum spuneam, stagiunea teatrală a oferit publicului piese de Paul Everac și Floria Lovinescu (pe mai multe scene), de Teodor Mazilu (Craiova, Iași și Piatra Neamț), Romulus Guga (Tg. Mureș), Th. Mănescu (Bîrlad), Sütő András (Cluj-Napoca și Tg. Mureș), Paul Cornel Chitic (la Teatrul „Ion Vasilescu“), Ion Băieșu (la trei teatre din Capitală), Dumitru Solomon (Botoșani și Galați), Ovidiu Genaru (Piatra Neamț) și alții. Dacă piesa pentru copii și tineret cunoaște o criză, comedia, în schimb, a căpătat o oarecare pondere în repertoriu, o contribuție în acest sens avînd și Colocviul de la Galați. Teatrul politic a cîștigat de pe urma dezbaterilor de la Constanța, iar spectacolul cu dramatizarea lui Virgil Stoenescu, după romanul „Clipa“ de Dinu Săraru, în regia lui Constantin Dinischiotu, a fost un argument revelator. Aș mai menționa, ca valoare deosebită, recitalul Teatrului „Bulandra“, *La Liliaci* de Marin Sorescu, și cel al Teatrului Mic, intitulat *Omul — continuați să puneți întrebări*.

Din păcate, nu putem spune că debuturile în dramaturgie au fost notabile. De pe afișe au lipsit și multe nume de dramaturgi care ne obișnuiseră cu o prezență activă.

Anul teatral românesc a avut deschidere spre universalitate, iar dramaturgia țărilor socialiste a fost mai bine reprezentată decît altădată.

Spectacolele valoroase ale stagiunii atestă, implicit, creația regizorilor. Vreau să-l menționez, în mod special, pe Harag György, autorul montărilor *Florile unui geambas* (Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca) și *Bocet vesel pentru un fir de praș rădăcitor* (secția maghiară a Teatrului din Tg. Mureș), ambele piese de Sütő András. Un regizor din generația mai tînră, care își confirmă mai vechiul succes (*Martin Luther și Thomas*

Müntzer de Dieter Forte, la Satu Mare), este Mircea Marin. El semnează, la Braşov, două spectacole de referinţă — *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale şi *Eduard al II-lea* de Marlowe. Interesant evoluează regizorii Nicolae Scarlat (*Somnoroasa aventură* de Teodor Mazilu — Piatra Neamţ), Leticia Popa (*Ceasul al 13-lea* de Dumitru Solomon — Bacău), Cristian Hadji-Culea (*Tango* de Mrožek şi *Aceşti nebuni fărnici* de Teodor Mazilu — Iaşi), Anea Ovanez (*Interviu* de Ecaterina Oproiu — Braşov) şi Magda Bordeianu (două experimente, la Botoşani şi la Birlad, din păcate, nefinisate).

Cu toate că nu au fost spectacole excepţionale, se remarcă un interes sporit pentru potenţarea mijloacelor de creaţie în domeniul artei spectacolului. Şcoala de regie româncască tinzând să-şi recapete forţa de expresie, originalitatea, discernămintul în afirmarea valorilor autentice. Tînăra generaţie de regizori se dovedeşte ceva mai ataşată de destinul dramaturgiei originale.

Participarea celor 75 de actori, din 22 de teatre, la Gala naţională a recitalurilor dramatice de la Bacău, ne îndeamnă să conchidem că şi şcoala noastră de interpretare scenică trăieşte o emulaţie, că actorul român de azi încearcă să se autodepăşească. El simte nevoia ca, în afara prestaţiei în distribuţiile pieselor din repertoriu, să-şi controleze disponibilităţile latente, să-şi mobilizeze potenţia-

lul, pentru a putea face faţă solicitărilor artistice novatoare, exigenţelor diferitelor orientări stilistice ale dramaturgiei şi viziunii regizorale, experimentelor legate de expresivitate, de comunicare, dar, mai ales, pentru a putea aborda marele repertoriu.

Nu putem omite din acest tur de orizont cartea de teatru, instrument util atât pentru practicianul, cât şi pentru teoreticianul scenei. Aşa cum s-a remarcat şi la Colocviul naţional de literatură dramatică, piesa de teatru continuă să lipsească din activitatea editorială. În ce priveşte teoria teatrală, lucrurile stau ceva mai bine; Editura Eminescu a pus în circulaţie (sub îngrijirea Violei Vancea şi a lui Virgil Petrovici) scrierile lui Tudor Vianu şi „Micul îndreptar de teatru” de V. I. Popa. Mai remarcăm, din producţia aceleiaşi edituri, „Clio şi Melpomena” de Valentin Silvestru şi „Momente din istoria teatrului românesc” de Nicolae Barbu. Ion Cocora a publicat volumul II din „Privitor ca la teatru”. Colecţia „Arlechin” a Editurii „Junimea” din Iaşi a lansat, recent, scrieri despre teatru de Petru Comarnescu, Otilia Cazimir şi Carol Isac. Totuşi, cartea de teatru este încă departe de a reflecta potenţialul publicistic real, ea nu concordă cu preocupările dramaturgilor, ale teoreticienilor şi istoricilor, nu exprimă mişcarea de idei existentă în viaţa noastră teatrală.

Premiul pentru dramaturgie al Academiei Republicii Socialiste România

Premiul „I. L. Caragiale” al Academiei Republicii Socialiste România, pentru anul 1976, a fost atribuit uneia dintre cele mai interesante şi mai viguroase lucrări dramatice apărute la noi în ultimul timp.

Preţuim dintotdeauna scrisul nervos, bătaios, inteligent, polemic, acid, pătimaş al colegei Ecaterina Oproiu, ne-a bucurat s-o vedem, cu ani în urmă, lăsîndu-se ispăşită de scenă, pentru care a scris Nu sint Turnul Eiffel — ce intrare triumfală în lumea teatrului! — ne-am grăbit, încrezători — şi încrederea noastră s-a dovedit a fi întemeiată! — să-i cunoaştem şi să facem cunoscută cititorilor noştri noua piesă, Interviu, ale cărei reprezentaţii — toate, excelente! — le-am consemnat.

Este şi marea noastră bucurie, să-i adresăm felicitări pentru meritata recunoaştere, pentru cuvenita răsplată.

Şi să-i urăm, ce altceva? ... decît să mai scrie şi alte piese vrednice de premii.

„T”